

Vana-Kalamaja tänavaruumi arhitektuurivõistlus

KASVULAVA

KASVULAVA

Kalamaja on aegade algusest olnud eestipärase linnaelu näidiseksplar – talupoja mõistusest tekkinud, ise arenenud ja sellisena kõigi oma elanike nägu. Vaatamata gentifikatsioonile on Kalamaja sisimas endiselt muhe ja kahe jalaga maas linnaosa. Oluliseks väärtusteks on võimalus siduda linna ja maaelu paremad küljed.

Meie eesmärgiks Kalamaja peatänav kujundamisel on tabada Kalamaja atmosfääri ning anda sellele nägu, mis kõnetab nii kohalike kui külalisi.

Kasvulava

Tänavaruumi uus jaotus ja korraldus vajab uut alust – „kasvulava“. Kontseptsioonina tähendab kasvulava variatiivsust toetavat tugitaristut. See on lihtne ja muutustele vastupidav ning hästi läbi mõeldud ja paindlik. Tänavat läbiva alusraamistik „selgroo“ ülesanne on markeerida ruumi uut jaotust, anda väljund väljapääsu otsivale energiale ning toetada seal kasvavat mitmekesisust. Istutuskastid oleks vaid üks selle paljudest katselavadest. Kõiki kordusi ja erinevusi ei ole vajalik ette näha - risoomse ruumi lõplik kuju sünnib protsessis. Selle täpsemad eesmärgid kasvavad „laval“ ja kujunevad tagasiside mitmepoolses dialoogis.

Eesmärgiks on teistsugune ja mitmekesine ruum, kus vabaduse/ kujunduse talutavad piirid ja vahetõke selguvad aja jooksul. Vana-Kalamaja tänav stiil tekib linnaehituses sarnaselt nagu on aianduses looduslikku mitmekesisust väljendav istutusstiil. Üldine tänav stiil kujuneb katseliselt erinevate erastiilide kureeritud koosmõjust.

Jagamismajandus ja teised tulevikusuunad

Meie lahenduse keskmes on kohalik kogukond. Elanike algatusi soodustatakse ja lastakse neil ruumis avalduda. Samal ajal peab Kalamaja peatänav väljendama ruumis ka olulisi tulevikusuundi:

- jagamismajandus (sh auto omamisest loobumine ja selle väljendamine, uut tüüpi teenused jm)
- säästlikkus, jätkusuutlikkus, uus mõtteviis (sh raiskamise ja prügi vähendamine, teadlik tarbimine, taristu innovatsioon)
- alternatiivsed liikumisviisid
- kohalikud väärtused (kasutatav mererand, Kalamaja atmosfäär, õnnestunud kooslused, linna ja maaelu kombinatsioonid)
- linnakultuur, avatud maailmapilt (sh eelarvamusteta suhtumine ja sotsiaalne mitmekesisus)
- tervislikkus (sh õues viibimise ja sportimise võimalused, kohalik ja hooaja toit).

Tänava lahendus – kontrollitud kaos

1 Tänavakeskel on jalakäija :

Tänavaruum on jaotatud ebasümmeetriliselt - autotee on viidud keskteljelt nihkesse. See rõhutab visuaalselt jalakäija keskset positsiooni tänavaruumis.

2 Autotee laius on visuaalselt minimeeritud :

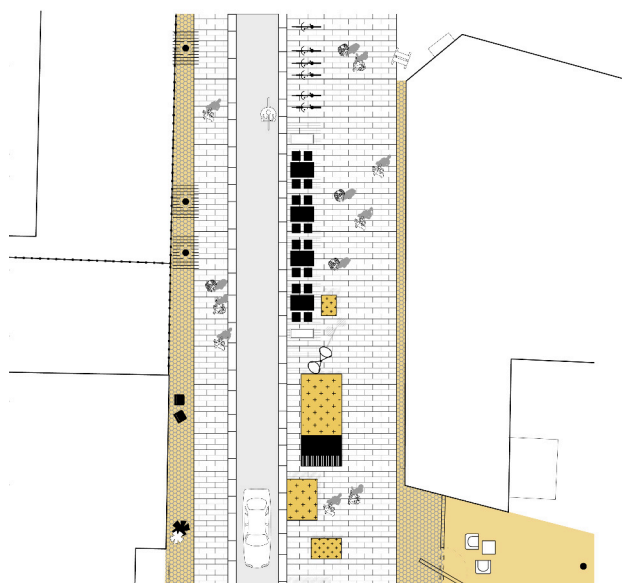
Autotee on kujundatud kitsa 2.5 meetrise asfaltribana (4.0 kahe-suunalise tee puhul), seda täiendavad mõlemal küljel graniitkivist 0.5m laiused randid. Nii on autosõitja ruum selgelt määratud, aga visuaalselt minimaalse mõjuga.

3 Kogukonna tänav :

Tänav olulisem kujunduselement on keskne tänavamööbli ja haljastuse riba. Miniaiad haljastuskastides on kohalike inimeste kureerida. See toob ümbritsevate majade inimesed tänavale ning muudab selle nende omaks. Tänavaruumil on palju laiendusi ja soppa, lahendus soosib pop up tegevusi tänavaruumi külgedel.

4 Jätkuvus ja mitmekesisus :

Jätkuv piiritletud laiusega jalakäigu sillutis ja miniaiad koos kokkukuuluva mööbliga annavad tänavale selgelt eristuva ja äratuntava ühtsuse, terviklikkuse ja jätkuvuse. Samas loovad ka ettearvamatut ruumi, paljusust ja mitmekesisust. Poolusi aitab tasakaalustada tagaside ja kureerimise protsess. Selliselt peegeldab tänav uus lahendus paremini elanike soovide ja huvide mitmekesisust ning tekkinud kooslusi, mitte ei püüa neid korrastamise ja kontrollimise abil ühtlustada või ilustada.

Tänava elemendid

Välja on pakutud elementide kataloog. Elementide asukohad pole ette määratud, need paigutatakse koostöös tänaväärsete majade elanikega ja on ajas muudetavad.

Kõik elemendid on lihtsa ja asise kujundusega ent võimaldavad mitmesugust kasutust. Läbivad materjalid - tumeda struktuurvärviga viimistletud metall, õlitatud puit.

1 Tänavavalgusti

Kellukesekujulisest valgustist on erineva suurusega variandid tänavale ja platsidele paigutamiseks. Valgustist on olemas ka tänavale kohale riputatav variant (Kalamajas traditsiooniline valgusti asukoht). Struktuurvärviga viimistletud metall.

2 Kalakujuline neoontorust dekoratiiv valgusti.

Korduv element piki tänavat.

3 Pingid

Lihtsad seljatoeta pingid. Variandid - lai madal lavats, pikk isteserv ja ümber kesktelje pöörlev lühem pink. Metall, puit.

4 Miniaiad

Modulaarselt kombineeritavad viies eri suuruses ja kõrguses haljastuskastid. Metallist kasti küljele võib olla kantud stencil tehnikas "omaniku" maja number või nimi.

Miniaiad on kohalike elanike haritavad. Iga ümbruskonna soovija võib adopteerida haljastuskasti ning kasvatada seal ilutaimi või köögivilju. Taimede soovituslik valik on kataloogis ette antud (ca 40 traditsioonilist kodumaist Kalamaja liiki).

Miniaiad toovad kohalikud inimesed tänavat igapäevaselt kasutama. Visuaalselt loob see aga teatud raamides areneva mitmekesise ja varieeruva ruumi - sarnaselt Kalamaja majadele, mis on kõik omavahel üldjoontes sarnased, kuid detailides väga erinevad. Tegevused miniaedade ümber annavad võimaluse lõpututeks juhuslikeks kontaktideks, mis omakorda on aluseks tugevale kogukonna tunde.

5 Rattahoidjad. Struktuurvärviga viimistletud metall.

6 Pöörlev istepink-piire

Ümber telje pöörlev kõrge seljatoega pink (h 1.8m), millest saab moodustada ka mõttelise piirde. Puit, metall,

7 Pop up aed

Paneelidena avatav aed võimaldab privaatseid aiaruume ajutiselt liita tänavaga. Kinnises olekus on tegu tavalise Kalamaja plankaiaga. See on võimalus ajutiste ja vahepealsete kasutuste ergutamiseks - kodused väikeärid, pühapäeva kohvikud, aiakontserdid. See on vajalik vahevorm, mis aitab üleminekul tavalisest tänavast asumi peatänavaks.

Kalamaja plats

Kalamaja platsi lahendus ühendab pargi ja väljaku eeliseid. Keskne ruudukujuline väljak (ca 28x28m) on ümbritsetud kontsentrilise puistikuga. Platsi ja hoonete vahele tekkiv kihiline pargivöönd loob mitmeplaanilisema, roheline ja hubasemas mõõdus linnaruumi.

Väljaku keskosas, platsi ja haljastuse piiril, Vana-Kalamaja tänava pikendusel, paikneb lihtne, kerge ja ajutise olekuga ehitise koondnimega Kogukonna Maja. See ühendab endas nii äri- kui ühistegevust ning seeläbi elavdab tegevusi väljakul.

Haljastatud sektorid ümber platsi pakuvad ruumi mitmesugustele tegevustele. Avatuks on jäetud platsile suubuvad vaatekoridorid ja mõnede hoonete terrasside suunad.

Sellela tekib linnalikum, sillutatud, tühi ja selgelt piiritletud plats, mis on liiklusest eraldatud ja ääristatud kõrghaljastusega. Kõrghaljastus jätkub laiemalt kooli, sauna ja Vana-Kalamaja pargi poole. Kooli ees läbib seda osa ka Vana-Kalamaja sõidutee.

Kogukonna Maja

Kalamaja platsi elavdava nn Kogukonna Maja on kujundatud kasvuhoone laadis, ajutise, poolkülma suletava ruumina. Erinevad funktsionaalsed elemendid nagu köögilett, tualettruumid, esitlustehnika jm. võimaldavad saali osa ja platsi kõikvõimalikke ristskasutusi. Ehitise püstitatakse taaskasutatavatest elementidest ning asendatakse tulevikus (nt 5-10 aastase tsükli järel) järgmise ehitisega. Ehitise mõõdud ca 7 x 28m.

Merevaatega elutuba

Mere poolses otsas lõpetab tänava tõstetud horisontaalne vaateplatvorm – iga Kalamajalase merevaatega elutuba. Vaateplatvorm on maapinnast ca 3m kõrgusel, mis käesoleval perioodil on piisav üle madalamal asuva hoonestuse nägemiseks.

Jaama plats

Kalamaja on olnud erinevatel põhjustel Vanalinnast lahus.

Kui seni linna osi eraldanud Balti jaama ala muutub selgelt ja nähtavalt ühendavaks, siis saab Kalamajast reaalselt kesklinna osa. Uus jaama plats kujuneb ka linna üheks keskseks liikumis- ja ümberistumissõlmeks. Vana-Kalamaja tänava pikendus Nunne tänavani kulgeb piki taastatavat glasiipuiestee lõiku.

Jaama platsi kujundus on võimalikult lihtne ja funktsionaalne, kuna tegu on aktiivse logistikasõlmega. Graniitplaatidega kaetud avar väljakupind tõstab esile nii lähirongide paviljoni (1962) kui Vana-Kalamaja tänava liikumissuuna. Väljaku teise külje markeerib taastatav glasiipuiestee ja selle taga paiknev bussijaama varikatus (või busse kattev hoone), mis pakuks vihmavarju ka platsil viibijatele.

Lihtsate vahenditega on väljak jagatud erineva tempoga "ruumideks" - haljastusega liigendatud rahulikumad alad vahelduvad liikumiseks täiesti vabaks jäetud tsoonidega. Toompuiestee ja jaamapaviljoni vahel on väike ruudukujuline pöördistmetega ümbritsetud aed madalate puude grupiga (nt viljapuud).

Tänava arendamine

Eripärane tänav nõuab ka eripärast arenguprotsessi. See toetub osaliselt kureeritavatele elementidele, osaliselt on see iseorganiseeruv. Tänav ühine edasi-arendamine toimub „vahetustega“ (lähteülesanne, kontseptsiooni valik, arutelud, ehitusprojekt, maastikuarhitekt, kuraator, elanik, tagasiside, kuraator jne).

Tänaval võiks olla oma kuraatorite grupp, mis koosneks kohalikest inimestest, linnaosaarhitektist ja maastikuarhitektist (rollid võivad ka kattuda). Kuraatoritelt peaks olema võimalus nõu saada aianduse küsimustes ning nad jälgiksid, et oleks tagatud teatud keskmine tase (ergutavateks meetoditeks võivad olla sõbralikud võistlused, õppepäevad jne).

Haljastus tänaval ja platsidel

Vana-Kalamaja tänav on roheline tänav, mida ilmestavad korrapäratult paigutuvad, suure võraga, elujõulised puud. Seda meeleolukat ja vahetuvat puudemiljööd on peetud väärtuseks ja seepärast süstemaatiliselt uut kõrghaljastust piki tänavat pole lisatud.

Tänavale lisavad uut rohelist madala haljastusega miniaiad, mida haldavad kohalikud elanikud.

Kalamaja platsi ümber on loodud uus puudevöö, et piiritleda selgemini laialivalguvat linnaruumi. Siin kasutatakse madalama kasvuga viljapuid.

Balti jaama platsi haljastus on ametlikuma ilmega. Balti jaama platsil domineerib taastatud glassiipuiestee. Väljak on jagatud haljastuselementidega erineva meeleoluga „ruumideks“. Madala haljastuse grupid glassiipuiestee ja jaamahoone vahel koosnevad erinevatest kõrrelistest ja püsililledest. Ruudukujulisse uude aiakesse vanalinna ja jaamahoone vahel valitakse madalama kasvuga hõredama võraga viljapuud, nii et see grupp eristuks selgelt bastionivööndist.

Taimede valik miniaedades

Taimede soovituslik valik miniaedades on kataloogis ette antud. Soositud taimede hulka kuuluvad traditsioonilised kodumaised Kalamaja liigid – need on kõigile tuttavad ilu- ja tarbetaimed, mis on olnud levinud taluaedades ja puitagulites ja mida siinkandis on kasvatatud põlvest põlve.

Nõu parandtaimed on vähenõudlikud, ilmastikule ja haigustele vastupidavad ning lihtsalt

hooldatavad, need sobivad miljöösse.

Soovituslike taimede kataloob võib sisaldada ka näidiskujundusi. Kvaliteedi hoidmiseks võib korraldada ühiseid töötube ning arendada taimedega seotud klubilist tegevust.

Valikusse kuuluvad eelkõige mitmeaastased lilled ja põõsad, aga samuti tavalisemad köögiviljad. Tähelepanu pööratakse, et teatud protsent taimedest oleks igihaljad või talvel dekoratiivse kuju/värviga.

Harilik sirel -
Syringa vulgaris

Harilik murtudsüda -
Lamprocapnos spectabilis

Harilik kurekell -
Aquilegia vulgaris

Värdkäoking - *Aconitum x stoeckianum*

Lupiin e hundiuba -
Lupinus

Daalia e jorjen -
Dahlia x pinnata

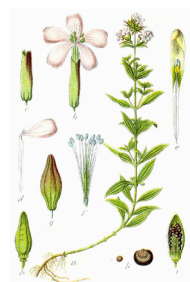
Levkoi - *Matthiola*

Pojeng - *Paeonia*

Aed-leeklill e floks -
Phlox paniculata

Seebilill

Nelk - *Dianthus*

Lõhislehine päevakübar -
Rudbeckia laciniata

Tänava servad

Vana-Kalamaja tänavaruumil on loomu poolest palju laiendusi ja soppe. Lahendus soosib pop up tegevusi tänavaruumi külgedel ning poolprivaatsete alade sidumist avaliku tänavaruumiga. Sillutise kujundusega on esile toodud jätkuv piiritletud laiusega tänavaruum. Sellega liituvad külgedel tänavalaaiendused, mille maapind on kujundatud olukorrast lähtuvalt munakivi/täringukivi kattega, puidust terrassi või haljastatud pinnaga. Lahendus lubab paindlikult lahendada keeruka kontaktvööndi iga üksiku hoone ümber, tagades samuti ühtse jätkuva sillutisemustri kogu tänavapikkuses.

Talvine tänavahooldus ja ilmastik

Lumevallid lükatakse tänavalaaneküljele, kus ei ole parkimist ega tänavamööblit.

Poolkülm Kogukonna Maja töötab varjualuse ja tänavaruumi laiendusena vihma ja külmaga.

Liiklus ja liikumine

Lahendus järgib üldjoontes konkursitingimustes toodut. Kujundus arvestab erinevate liikumisviiside- ja kiirustega. Kujunduse aluseks on seisukoht, et Vana-Kalamaja tänav on võrdselt oluline nii läbimise kui olemiskohana.

Autoliikluse osas tuleks kaaluda Suur- ja Väike-Patarei sõidusuundade muutmist (tänav ots oleks turvalisem vastupidise sõidusuuna puhul).

Näitajad

Peatumiskohtade/ parkimiskohtade arv: 50 sõiduauto. Parkimiskohtade hulka ja iseloomu nähakse ajas muutuvana. Alustatakse suurema hulga parkimiskohtadega, mis tänavarenedes muutuvad ajaliselt piiratud peatumiskohtadeks ja jagatud kasutusega rendiautode vahetuspunktideks.

Jalgratate parkimiskohtade arv: vastavalt vajadusele. Jalgrattahoidjate asukoht on integreeritud keske tänavamööbli ribaga.

